

Cavalleria rusticana

text G. Menasci, G. Targioni-Tozzetti

efter en novell av Giovanni Verga,
musik PIETRO MASCAGNI 1890

svensk text © Sven Lenninger 2012

Personer:

SANTUZZA, ung bondflicka (Sopran)

TURIDDU, ung bonde (Tenor)

LUCIA, Turiddus mor (Alt)

ALFIO, en körsven (Bariton)

LOLA, Alfios fru, tidigare Turiddus fästmö (Mezzosopran)

TURIDDU (*bakom ridån*)

O Lola ch'ai di latti la cammisa
Si bianca e russa comu la cirasa,
Quannu t'affacci fai la vucca a risa,
Biato cui ti dà lu primu vasu!
Ntra la porta tua lu sangu è sparsu,
E nun me mporta si ce muoru accisu...
E s'iddu muoru e vaju mparadisu
Si nun ce truovo a ttia, mancu ce trasu.

O Lola, du som är vit som mjölk
och röd som körsbärsblom,
den du möter måste le,
lycklig den som får ge dig första kyssten!
Blod är tecknat ovan din port
men jag bryr mig inte om jag mördas ...
och om jag dör och kommer till paradiset
och inte finner dig där så går jag ej dit. .

KVINNORNA (*kommer in på scenen*)

Gli aranci olezzano
Sui verdi margini,
Cantan le allodole
Tra i mirti in fior;
Tempo è si mormori
Da ognuno il tenero
Canto che i palpiti
Raddoppia al cor.

Apelsinerna doftar
på gröna grenar,
lärkorna sjunger
bland blommande myrten.
Luften är fylld
av alla slags välljud
och den ljuva sången
fördubblar hjärtats slag.

MÄNNEN (*kommer in på scenen*)

In mezzo al campo
Tra le spiche d'oro
Giunge il rumor
Delle vostre spole,
Noi stanchi
Riposando dal lavoro
A voi pensiam,
O belle occhi-di-sole.
A voi corriamo
Come vola l'augello
Al suo richiamo.

Ända till mitten av fältet
bland de guldgula axen
när oss ljudet
av era sländor.
Trötta är vi,
vilar efter arbetet,
tänker på er,
ni vackra solskensögon.
Vi hastar till er
liksom fågeln flyger
när man kallar på den.

KVINNORNA

Cessin le rustiche
Opre: la Vergine
Serena allietasi
Del Salvator;
Tempo è si mormori
Da ognuno il tenero
Canto che i palpiti
Raddoppia al cor.

Lämna ert lantliga
slit: Jungfrun
gläder sig fromt
över Frälsaren.
Luften är fylld
av alla slags välljud,
och ljuva sånger
fördubblar hjärtats slag.

SANTUZZA (i dörren till Lucias hus)

Dite, mamma Lucia...

Säg, mamma Lucia ...

LUCIA

Sei tu? Che vuoi

Är det du? Vad vill du?

SANTUZZA

Turiddu ov'è?

Var är Turiddu?

LUCIA

Fin qui vieni a cercare
Il figlio mio?

Du kommer ända hit
för att söka efter min son?

SANTUZZA

Voglio saper soltanto,
Perdonatemi voi, dove trovarlo.

Ville bara veta,
ursäkta, var jag kan finna honom.

LUCIA

Non lo so, non lo so,
Non voglio brigue!

Det vet jag inte,
jag önskar inget bråk!

SANTUZZA

Mamma Lucia, vi supplico piangendo,
Fate come il Signore a Maddalena,
Ditemi per pietà dov'è Turiddu...

Mamma Lucia, jag ber med tårar,
gör som Frälsaren med Magdalena,
var snäll och säg var Turiddu är ...

LUCIA

È andato per il vino
A Francofonte.

Han har gått efter vin
till Francofonte.

SANTUZZA

No! l'han visto in paese
Ad alta notte.

Nej, man såg honom i byn
i går kväll.

LUCIA

Che dici?
Se non è tornato a casa!
Entra!

Vad säger du?
Och han kom inte tillbaka hem!
Kom in!

SANTUZZA

Non posso entrare in casa vostra.
Sono scomunicata!

Jag får inte komma in i ert hus,
Jag är bannlyst!

LUCIA

E che ne sai
Del mio figliolo?

Och vad vet du
om min son?

SANTUZZA

Quale spina ho in core!

Vilken tagg jag bär i mitt hjärta!

ALFIO

Il cavallo scalpita,
I sonagli squillano,
Schiocca la frusta. E va!
Soffi il vento gelido,
Cada l'acqua o nevichi,
A me che cosa fa?

Hästen stampar,
klockan klämtar
piskan klatschar. Hallå!
Blåser vinden kall,
faller regn och snö,
vad gör det mig då?

KÖREN

O che bel mestiere
Fare il carrettiere
Andar di qua e di là!

Oh, sådant härligt yrke
att vara körkarl,
kunna fara hit och dit!

ALFIO

M'aspetta a casa Lola
Che m'ama e mi consola,
Ch'è tutta fedeltà.
Il cavallo scalpiti,
I sonagli squillino,
E Pasqua, ed io son qua!

Hemma väntar mig Lola
som älskar mig och ger mig tröst,
hon är troheten själv.
Hästen stampar
klockan klämtar
Det är påsk och här är jag!

LUCIA

Beato voi, compar Alfio,
Che siete sempre allegro così!

Lycklig du, kusin Alfio,
alltid så glad och munter!

ALFIO

Mamma Lucia,
N'avete ancora
Di quel vecchio vino?

Mamma Lucia,
har du då inte kvar
något av ditt gamla vin?

LUCIA

Non so;
Turiddu è andato
A provvederne.

Det vet jag inte.
Turiddu har gått
för att hämta mer.

ALFIO

Se è sempre qui!
L'ho visto stamattina
Vicino a casa mia.

Han är fortfarande här!
Jag såg honom i morse
nära mitt hus.

LUCIA

Come?

Hur sa?

SANTUZZA

Tacete.

Tyst.

(man hör kören från kyrkan)

ALFIO

Io me ne vado,
Ite voi altre in chiesa.

Jag går.
Ni andra går väl i kyrkan.

(går)

KÖREN (inne ifrån kyrkan)

Regina coeli laetare.
Alleluja!
Quia quem meruisti portare.
Alleluja!
Resurrexit sicut dixit.
Alleluja!

Himlarnas drottning, gläd dig
Halleluja!
Honom som du var värdig att bära,
Halleluja!
har sannerligen uppstått som man sagt.
Halleluja!

KÖREN (på torget)

Inneggiamo,
Il Signor non è morto,
Ei fulgente
Ha dischiuso l'avel,
Inneggiam
Al Signore risorto
Oggi asceto
Alla gloria del Ciel!

Låt oss lova och prisa
Herren som ej är död,
Strålande
Öppnade han sin grav,
Låt oss lova och prisa
Den uppståndne Herren,
Idag uppstigen
Till himlens härlighet!

KÖREN (från kyrkan)

Ora pro nobis Deum.
Alleluja!
Gaude et laetare, Virgo Maria.
Alleluja!
Quia surrexit Dominus vere.
Alleluja!

Bed till Gud för oss
Halleluja!
Gläd dig, jungfru Maria
Halleluja!
För Herren har verkligen uppstått.
Halleluja!

LUCIA

Perché m'hai fatto
Segno di tacere?

Varför gjorde du tecken åt mig
att vara tyst?

SANTUZZA

Voi lo sapete, o mamma,
Prima d'andar soldato,
Turiddu aveva a Lola
Eterna fè giurato.
Tornò, la seppe sposa;
E con un nuovo amore
Volle spegner la fiamma
Che gli bruciava il core:
M'amò, l'amai.
Quell'invidia d'ogni delizia mia,
Del suo sposo dimentica,
Arse di gelosia...
Me l'ha rapito...
Priva dell'onor mio rimango:
Lola e Turiddu s'amano,
Io piango, io piango!

Ni skall veta, mamma,
att innan Turiddu drog ut som soldat,
hade han svurit Lola
evig trohet.
När han kom tillbaka fann han henne gift.
Med ny kärlek
ville han släcka den flamma
som brann i hans bröst.
Han älskade mig, jag honom.
Avundsjuk på min glädje
glömde hon sin make,
upptänd av svartsjuka ...
berövade hon mig ...
Kvar är jag utan heder;
Lola och Turiddu älskar varandra,
och jag gråter, jag gråter!

LUCIA

Miseri noi,
Che cosa vieni a dirmi
In questo santo giorno?

Milda makter,
vad är det du säger
just denna heliga dag?

SANTUZZA

Io son dannata.
Andate o mamma,
Ad implorare Iddio,
E pregate per me.
Verrà Turiddu,
Vo' supplicarlo
Un'altra volta ancora!

Jag är förbannad.
Gå kära mamma
och be till Gud.
Och bed för mig.
Här kommer Turiddu,
jag skall be honom
en gång till!

LUCIA

Aiutatela voi,
Santa Maria!

(går)

Hjälp henne,
Heliga Maria!

TURIDDU

Tu qui, Santuzza?

Är du här, Santuzza?

SANTUZZA

Qui t'aspettavo.

Jag väntade dig hit.

	TURIDDU	
È Pasqua, In chiesa non vai?		Det är påsk, är du inte i kyrkan?
	SANTUZZA	
Non vo. Debbo parlarti...		Jag vill inte. Jag måste prata med dig ...
	TURIDDU	
Mamma cercavo.		Jag sökte mamma.
	SANTUZZA	
Debbo parlarti...		Jag måste prata med dig ...
	TURIDDU	
Qui no! Qui no!		Inte här! Inte här!
	SANTUZZA	
Dove sei stato?		Var har du varit?
	TURIDDU	
Che vuoi tu dire? A Francofonte!		Var tror du? I Francofonte!
	SANTUZZA	
No, non è ver!		Det är inte sant!
	TURIDDU	
Santuzza, credimi...		Santuzza, tro mig ...
	SANTUZZA	
No, non mentire; Ti vidi volger Giù dal sentier... E stamattina, all'alba, T'hanno scorto Presso l'uscio di Lola.		Nej, ljug inte; man har sett dig röra dig där nere på stigen ... Och i morse såg man dig nära Lolas dörr.
	TURIDDU	
Ah! mi hai spiato?		Så du har spionerat på mig?

SANTUZZA

No, te lo giuro.
A noi l'ha raccontato
Compar Alfio
Il marito, poco fa.

Nej, jag lovar.
Han berättade det för oss,
kusin Alfio,
hennes make, för en stund sen.

TURIDDU

Così ricambi
L'amor che ti porto?
Vuoi che m'uccida?

Så lönar du
den kärlek jag gett dig?
Vill du min död?

SANTUZZA

Oh! questo non lo dire...

Ack, säg inte så ...

TURIDDU

Lasciami dunque, lasciami;
Invan tenti sopire
Il giusto sdegno
Colla tua pietà.

Låt mig vara då, låt mig vara;
Förgäves försöker du dämpa
min rättmätiga vrede
med dina böner.

SANTUZZA

Tu l'ami dunque?

Så du älskar henne?

TURIDDU

No...

Nej ...

SANTUZZA

Assai più bella
È Lola.

Lika vacker
är väl Lola.

TURIDDU

Taci, non l'amo.

Tig, jag älskar henne inte.

SANTUZZA

L'ami...
Oh! maledetta!

Du älskar henne ...
Ack, förbannade!

TURIDDU

Santuzza!

Santuzza!

SANTUZZA

Quella cattiva femmina
Ti tolse a me!

Denna dåliga kvinna
tar dig ifrån mig!

TURIDDU

Bada, Santuzza,
Schiavo non sono
Di questa vana
Tua gelosia!

Akta dig, Santuzza,
Jag är inte slav
under din
inbiliska svartsjuka.

SANTUZZA

Battimi, insultami,
T'amo e perdono,
Ma è troppo forte
L'angoscia mia.

Slå mig, förnedra mig,
jag älskar och förlåter dig,
men min smärta
är för stor.

LOLA (bakom scenen)

Fior di giaggiolo,
Gli angeli belli
Stanno a mille in cielo,
Ma bello come lui
Ce n'è uno solo.

Blommande liljor,
sköna änglar
finns till tusen i himlen,
men vacker som han
finns bara en.

(kommer in)

Oh! Turiddu... È passato Alfio?

Oh, Turiddu ... Har Alfio varit här?

TURIDDU

Son giunto ora in piazza.
Non so...

Kom just från torget.
Jag vet inte ...

LOLA (ironiskt)

Forse è rimasto
Dal maniscalco,
Ma non può tardare.
E... voi
Sentite le funzioni in piazza?

Kanske är han kvar
hos hovslagaren.
Men han dröjer nog inte.
Och ... ni
hör ni mässan ifrån torget?

TURIDDU (förläget)

Santuzza mi narrava...

Santuzza berättade för mig ...

SANTUZZA (dystert)

Gli dicevo che oggi è Pasqua
E il Signor vede ogni cosa!

Jag berättade för honom att idag är det
påsk och att Frälsaren ser allt!

LOLA

Non venite alla messa?

Går ni inte i mässan?

SANTUZZA

Io no, ci deve andar chi sa
Di non aver peccato.

Inte jag, dit går bara den som vet sig
vara fri från skuld.

LOLA

Io ringrazio il Signore
E bacio in terra.

Jag tackar Herren
och kysser marken.

SANTUZZA (*ironiskt*)

Oh, fate bene, Lola!

Ja, gör det, Lola!

TURIDDU (*till Lola*)

Andiamo, andiamo!
Qui non abbiám che fare.

Nu går vi!
Här har vi inte mer att hämta.

LOLA (*ironiskt*)

Oh! rimanete!

Nej, men stanna du!

SANTUZZA (*till Turiddu*)

Sì, resta, resta,
Ho da parlarti ancora!

Ja, stanna, stanna,
jag har mer att prata med dig om!

LOLA

E v'assista il Signore:
Io me ne vado.

Och må himlen hjälpa er;
jag går min väg.

TURIDDU (*arg*)

Ah! lo vedi,
Che hai tu detto...?

Nu ser du,
vad är det du sagt?

SANTUZZA (*kyligt*)

L'hai voluto, e ben ti sta.

Du ville så och det är bra att du stannar.

TURIDDU (*de ryker ihop*)

Ah! perdio!

För helvete!

SANTUZZA

Squarciami il petto!

Krossa mig!

TURIDDU

No!

Nej!

SANTUZZA (*håller honom ifrån sig*)

Turiddu, ascolta!

Turiddu, hör på!

TURIDDU

No!

Nej!

SANTUZZA

No, no, Turiddu,
Rimani ancora.
Abbandonarmi
Dunque tu vuoi?

Nej, nej, Turiddu,
stanna en stund.
Vill du då
överge mig?

TURIDDU

Perché seguirmi,
Perché spiarmi
Sul limitare
Fin della chiesa?

Varför förföljer du mig,
varför spionerar du på mig
från tröskeln
ända till kyrkan?

SANTUZZA

La tua Santuzza
Piange e t'implora;
Come cacciarla
Così tu puoi?

Din Santuzza
gråter och ber dig;
jaga iväg henne -
är det det du vill?

TURIDDU

Va, ti ripeto
Va non tediarmi,
Pentirsi è vano
Dopo l'offesa!

Gå säger jag igen,
gå och tråka mig inte.
Att ångra sig är förgäves
efter denna skymf!

SANTUZZA (*hotfullt*)

Bada!

Akta dig!

TURIDDU

Dell'ira tua non mi curo!

Din ilska berör mig inte!

(slänger ner henne på golvet och flyr till kyrkan)

SANTUZZA (*i högsta vrede*)

A te la mala Pasqua, spergiuoro!
(faller förkrossad ner)

Ond påsk önskar jag dig!

(Alfio kommer in)

SANTUZZA

Oh! Il Signore vi manda
Compar Alfio.

Ack, som sänd av himlen,
kusin Alfio!

ALFIO

A che punto è la messa?

Hur långt har mässan hunnit?

SANTUZZA

E tardi ormai, ma per voi
Lola è andata con Turiddu!

Den är snart slut men i stället för med dig
har Lola gått dit med Turiddu!

ALFIO *(förvånad)*

Che avete detto?

Vad säger ni?

SANTUZZA

Che mentre correte
All'acqua e al vento
A guadagnarvi il pane,
Lola v'adorna il tetto
In malo modo!

Att medan ni far
genom vatten och vind
för att tjäna ert bröd
pyntar Lola ert huvud
på illistigt sätt!

ALFIO

Ah! nel nome di Dio,
Santa, che dite?

Ack, vid Gud,
vad är det ni säger, Santa?

SANTUZZA

Il ver. Turiddu
Mi tolse l'onore,
E vostra moglie
Lui rapiva a me!

Sanningen. Turiddu
har förnedrat mig
och er hustru
stal honom från mig!

ALFIO

Se voi mentite,
Vo' schiantarvi il core!

Om ni ljuger
skall det stå er dyrt!

SANTUZZA

Uso a mentire
Il labbro mio non è!
Per la vergogna mia,
Per il mio dolore
La triste verità
Vi dissi, ahimè!

Vana vid lögn
är ej mina läppar!
För min skam,
för min smärta
säger jag er
den dystra sanningen!

ALFIO

Comare Santa,
Allor grato vi sono.

Kusin Santa,
det är jag er tacksam för.

SANTUZZA

Infame io son
Che vi parlai cosi!

Skamligt av mig
att berättar detta för er!

ALFIO

Infami loro:
Ad essi non perdono;
Vendetta avrò
Pria che tramonti il di.

Det är de som är skamliga,
inget ursäktar dem.
Hämnd skall jag ha
innan dagen gått till ända.

Io sangue voglio,
All'ira m'abbandono,
In odio tutto
L'amor mio finì...

Blod vill jag se,
jag överger mig åt vreden,
helt åt hatet,
min kärlek är slut ...

(de går)

(alla lämnar kyrkan, Lucia går till sitt hus.)

MÄNNEN

A casa, a casa,
Amici, ove ci aspettano
Le nostre donne,
Andiam.
Or che letizia
Rasserena gli animi
Senza indugio corriam.

Hem, hem
vänner, där våra kvinnor
väntar oss.
Låt oss gå
nu när glädje
lugnat våra själar,
genast ger vi oss av.

KVINNORNA

A casa, a casa,
Amiche, ove ci aspettano
I nostri sposi,
Andiam .
Or che letizia
Rasserena gli animi
Senza indugio corriam.

Hem, hem
vänner, där våra makar
väntar oss.
Låt oss gå
nu när glädje
lugnat våra själar,
genast ger vi oss av

TURIDDU *(till Lola som går därifrån)*

Comare Lola,
Ve ne andate via
Senza nemmeno salutare?

Kusin Lola,
går ni härifrån
utan att ens hälsa?

LOLA

Vado a casa:
Non ho visto compar Alfio!

Jag går hem,
jag har inte sett kusin Alfio!

TURIDDU

Non ci pensate,
Verrà in piazza.

(till kören)

Intanto amici, qua,
Beviamone un bicchiere.

(alla går till tavernan)

Viva il vino spumeggiante
Nel bicchiere scintillante,
Come il riso dell'amante
Mite infonde il giubilo!
Viva il vino ch'è sincero
Che ci allieta ogni pensiero,
E che annega l'umor nero,
Nell'ebbrezza tenera.

Oroa er inte,
han kommer säkert till torget.

Under tiden, vänner,
låt oss ta ett glas.

Leve det sprudlande vinet
i sitt glimrande glas,
som den älskandes leende
väcker det stilla jubel!
Leve det goda vinet
som gör alla tankar lätta
och dränker svarta tankar
i stilla rus.

KÖREN

Viva il vino spumeggiante, ecc. *(man skålar)*

Leve det sprudlande vinet osv

TURIDDU till Lola, dricker)

Ai vostri amori!

För er kärlek!

LOLA till Turiddu, dricker)

Alla fortuna vostra!

För er lycka!

TURIDDU

Beviam!

Vi dricker!

KÖREN

Beviam! Viva il vin!

Låt oss dricka! Leve vinet!

(Alfio kommer)

ALFIO

A voi tutti, salute!

Hej på er alla!

KÖREN

Compar Alfio, salute.

Kusin Alfio, hej.

TURIDDU

Benvenuto!
Con noi dovete bere:

(slår upp ett glas)

Ecco, pieno è il bicchiere.

ALFIO *(avvisar det)*

Grazie, ma il vostro vino
lo non l'accetto.
Diverrebbe veleno
Entro il mio petto.

Välkommen!
Kom och drick med oss;

Se här, ett fullt glas.

Tack, men ditt vin
tar jag inte emot.
Det skulle bli gift
i mitt bröst.

TURIDDU *(slänger ut vinet.)*

A piacer vostro!

Som du vill!

LOLA

Ahimè! che mai sarà?

Hjälp, hur skall det här sluta?

NÅGRA KVINNOR *(till Lola)*

Comare Lola,
Andiamo via di qua.

(alla kvinnorna går)

Kusin Lola,
vi går härifrån.

TURIDDU

Avete altro a dirmi?

Har du mer att säga?

ALFIO

Io? Nulla!

Jag? Nej inget!

TURIDDU

Allora sono agli ordini vostri.

Så till er tjänst.

ALFIO

Or ora?

Genast?

TURIDDU

Or ora!

Genast!

(Alfio och Turiddu omfamnar varandra. Turiddu biter Alfio i höger öra)

ALFIO

Compare Turiddu,
Avete morso a buono...

Kusin Turiddu,
Du har bitit ...

C'intenderemo bene,
A quel che pare!

Vi tycks väl
förstå vad som gäller!

TURIDDU

Compar Alfio!
Lo so che il torto è mio:
E ve lo guiro
Nel nome di Dio
Che al par d'un cane
Mi farei sgozzar,
Ma... s'io non vivo,
Resta abbandonata...
Povera Santa!...
Lei che mi s'è data...

Vi saprò in core
Il ferro mio piantar!

Kusin Alfio!
Jag vet att felet är mitt
och jag svär
vid Guds namn
att jag som en hund
borde låta skära halsen av mig.
Men ... om jag inte lever
blir hon övergiven ...
stackars Santa!
Hon som givit sig till mig ...

Du skall få känna på
mitt stål i ditt hjärta!

ALFIO (*kallt*)

Compare,
Fate come più vi piace;
Io v'aspetto qui fuori
Dietro l'orto.

(*går*)

Kusin,
gör som du vill;
jag väntar utanför
i trädgården.

TURIDDU

Mamma,
Quel vino è generoso, e certo
Oggi troppi bicchieri
Ne ho tracannati...
Vado fuori all'aperto.
Ma prima voglio
Che mi benedite
Come quel giorno
Che partii soldato.
E poi... mamma... sentite...
S'io... non tornassi...
Voi dovrete fare
Da madre a Santa,
Ch'io le avea giurato
Di condurla all'altare.

Mamma,
vinet var starkt och säkert
har jag idag
druckit för många glas ...
Jag går ut i friska luften.
Men först vill jag
att ni välsignar mig
liksom den dagen
då jag drog ut som soldat.
Och sedan ... mamma ... hör på ...
om jag ... inte skulle komma tillbaka ...
var då som en mor
för Santa,
som jag lovat
att föra till altaret.

LUCIA

Perché parli così, figliuol mio?

Varför talar du så, min pojk?

TURIDDU

Oh! nulla!
È il vino che mi ha suggerito!
Per me pregate Iddio!
Un bacio, mamma...
Un altro bacio... addio!

Oh, inte för något särskilt!
Det är vinet som gör det!
Bed till Gud för mig!
En kyss, mamma ...
En kyss till ... farväl!

(Omfamnar henne och rusar ut)

LUCIA

Turiddu?! Che vuoi dire?
Turiddu? Turiddu? Ah!

Turiddu?! Vad menar du?
Turiddu? Turiddu? Åh!

(Santuzza kommer in)

Santuzza!...

Santuzza!

SANTUZZA *(Omfamnar Lucia)*

Oh! madre mia!

Ack, min mor!

(man hör sorl på avstånd)

KVINNORNA *(rusar in)*

Hanno ammazzato compare Turiddu!

De har dödat kusin Turiddu!

(alla skriker)

SLUT

<http://forlag.lenninger.se>